

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

T. Molnár Gizella

Tanulási eredmény alapú gondolkodás alkalmazása a szakképzésben

5. Olvasólecke: A kimenetalapú szemlélet módszertani háttere

Tanulási eredmény alapú projektoktatás a szakképzésben c. pedagógus-továbbképzési programhoz

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.
Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Szakmai lektor: Farkas Éva

Az olvasólecke feldolgozásával elérhető tanulási eredmények:

Tudás	Képesség	Attitűd	Autonómia-felelősség
Ismeri a hagyományos tanulásszervezést és módszertanát.	Elemzi a hagyományos tanulásszervezést, értékeli a hatékonyságát. Bemutatja, mikor van szükség a hagyományos módszerek alkalmazására.	Kész a hagyományos módszertani repertoár megújítására, törekszik új módszerek megismerésére is.	Kollégáival közösen és önállóan keres az oktatói feladataihoz, tantárgyához, gyakorlataihoz illeszkedő módszereket.
Azonosítja a konstruktivista pedagógiai szemléletre épülő tanulásszervezést és csoportosítja a módszereit.	Összehasonlítja a hagyományos és a konstruktivista szemléletre épülő módszereket. Saját tantárgyára vonatkozóan fejleszti a módszertani eszköztárát és fejleszti a tanulási a tanulási eredmények elérését legjobban segítő módszereket.	Belátja az új módszertan hatékonyságát, kezdeményezi az alkalmazását, igényli a problémaközpontú tanulásszervezést.	

Az olvasólecke feldolgozásához szükséges idő: 120 perc

A kimenet alapú szemlélet módszertani háttere

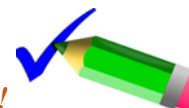
A tanulási eredmények alkalmazásában nagy szerepet játszik a módszertan is, hiszen a meghatározott tanulási eredmények elérését legjobban elősegítő módszereket, tanulástámogatási módokat érdemes alkalmazni, hogy sikerrel járjunk. Kívánatos áttekinteni és fejleszteni a módszertani repertoárunkat, s a tanulókat jobban aktivizáló, a kompetenciáikat jobban fejlesztő módszereket alkalmazni. A korábbi, tanárközpontú megközelítés elsősorban a tudásra koncentrálna az ismeretközlő módszereket preferálta, ezek azonban kevésnek bizonyulnak a tanulási eredmények eléréséhez, bár kétségkívül továbbra is fontosak. Mindenesetre a kimenet alapú szemlélet nem csak az értékelési, hanem a tanítási módszerek megújításához is el kell, hogy vezesse az oktatót.

Nézze meg a következő

videót! <https://www.youtube.com/watch?v=deYjatIfWVU>

Jegyezze fel a legfontosabb gondolatokat, amelyeket a videóban látott!

A hagyományos tanulás szervezés

A hagyományos, megszokott tanulás szervezés és módszertan elsősorban a frontális osztálymunkára épül, s fő jellemzője az oktatói ismeretátadás, amelyben a tanulók passzív befogadóként vannak jelen. A hagyományos módszertan alkalmazza ugyan a tanulók önálló munkáját egyénileg, párban és csoportban, de a feladattervezés nem egyénre szabott, minden tanuló/pár/csoport ugyanazt a feladatot végzi, a tanulók személyiség- és képességbeli különbségei, egyéni tanulási útjai nem érvényesülnek. A hagyományos tanulás során az oktatónak nincs módja a differenciálásra, nem tudja figyelembe venni a tanulók között meglévő különbségeket, legyenek azok képességbeliek, vagy az eltérő szociokulturális

háttérből adódóak. A tanulók eltérő személyiség típusai, nemi és etnikai különbségei sem kedveznek a tanítási-tanulási folyamat hatékonyságának a hagyományos tanulásszervezés keretei között, amelyek ezeket sem tudják tolerálni. Mindez akadályozza a tanítási-tanulási folyamat sikerét.

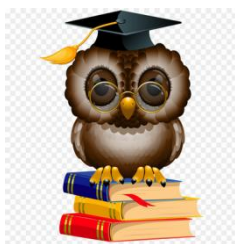

A konstruktivista pedagógiai szemlélet, s az erre épülő tanulásszervezés

A konstruktivista pedagógia – amely nem módszer, hanem szemlélet – valamint az erre épülő tanulásszervezés és módszertan a tanulási eredmény alapú gondolkodás és oktatói attitűd kiváló támogatója, mivel mindkettő a tanulót helyezi a középpontba.

Arra épül, hogy a tudást minden tanuló maga építi fel, és ebben a gondolkodási folyamatban aktívan kell részt vennie, s ehhez másokkal együttműködni, kommunikálni, stb. Itt nem a tankönyv és az oktató az információ forrása, hanem maga a valóság, ezért életszerű helyzetekben valóságos problémákra keresnek választ a tanulók, s az oktató szükség szerint, indirekt módon támogatja őket. A konstruktivista tanulásemélet a tanulásról nem elsősorban ismeretszerzési, bevésési vagy akár megértési folyamatként gondolkodik, hanem olyan aktív folyamatként értelmezi, amelyben a tanuló a már meglévő tudásrendszerekbe beágyazott ismeretei segítségével egyéni módon értelmezi az új ismeretet és azok alapján építi be a „tudáshálózatába.” A konstruktivista tanulási elmélet szerint a tanulás során nem az történik, hogy elménket, mint üres papírlapot teleírjuk a tapasztalatainkkal, hanem a meglévő sémáink határozzák meg, hogy milyen információkat veszünk fel, és azokból milyen belső modelleket (tudást) építünk fel. Ezen elmélet szerint a tudás nem passzív lenyomata a külvilágnak, hanem személyes konstrukcióból jön létre. Ezzel magyarázható az a jelenség, hogy ugyanazt az információt (tananyagot) másképpen értelmezik a tanulók.

A differenciált tanulásszervezés a tanulói különbségeket figyelembe véve törekszik a hatékonyabb tanításra, s a tanuló egyéni szükségleteinek megfelelő tanulás támogatására.

*Olvassa el az alábbi linken található **Hatékony tanulásszervezési módok** című összefoglalót! https://jos.hu/download/9011/00_Ped.pdf (6-11. p.) Az olvasottak alapján válaszoljon a következő kérdésekre!*

- ⇒ *Melyek a differenciált tanulásszervezés szintjei?*
- ⇒ *Melyek a differenciálás alapelvei?*
- ⇒ *Milyen differenciált tanítás-tanulási munkaformákat ismerhetünk meg részletesebben?*
- ⇒ *Az Ön tantárgyához/gyakorlatához melyek illeszkednének legjobban?*

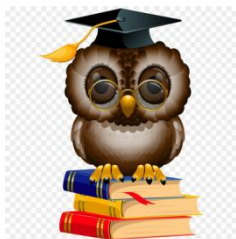
Kooperatív pedagógia

A kooperatív pedagógia azoknak a pedagógiai módszereknek az alkalmazását jelenti, amelyek a tanulást társas tevékenységgé teszik, és a hangsúlyt a kortársi, tanulói együttműködésre helyezik. Sok kooperatív tanítási-tanulási módszer létezik, de nincs egyetlen, üdvözítő kooperatív módszer, csak kooperatív módszerek vannak, és ennél is fontosabb, hogy sok száz kooperatív feladat, technika létezik, amelyekből az adott pedagógiai helyzetben ki lehet választani a megfelelőt még akkor is, ha az oktató nem kötelezi el magát egyik nevesített módszer mellett sem, illetve hol ezt, hol azt akarja használni.¹

Feladat: Korábbi tanulmányai/tapasztalatai alapján gyűjtse össze a kooperatív módszereket, amelyeket ismer! Írja le azt is, hogy az Ön tantárgyához/gyakorlatához melyek illeszkednek legjobban! Ha már kipróbálta valamelyiket, írja le a tapasztalatait is!

¹ https://jos.hu/down/9011/00_Ped.pdf

Olvassa el az alábbi linken található Hatékony tanulásszervezési módok című összefoglalót a kooperatív módszerekről! https://jos.hu/download/9011/00_Ped.pdf (12-17. p.) *Hasonlítsa össze az olvasottakat a saját tapasztalataival! Ha olyan újdonságot talált, amelyet tantárgyához/gyakorlatához használni tud, jegyezze fel azt is!*

Fontos! Az innovatív szemléletegyelőre nem váltja fel teljes egészében a hagyományos ismeretközlést, arra is szükség van a jelenlegi körülmények között, de megtörheti annak monotonitását, a tanulók érdeklődését időről időre érdemes felkelteni – a megfelelő arányokat meg kell találni.

A projektmódszer

A kooperatív módszerek közül egyre inkább elterjed, és egyre gyakoribb a projektmódszer. A köznevelésben is egyre többször alkalmazzák (témahetek, projektnapok), a szakképzésben pedig kiemelt jelentőségű, hiszen az új szakmajegyzékben szereplő szakmákhoz kapcsolódó szakmai vizsga követelményeiben hangsúlyosan szerepel a projektfeladat elvégzése. A szakmai vizsga a KKK-ban meghatározott két részből áll. Egyrészt számítógép alkalmazását igénylő központi vizsgatevékenységből (interaktív vizsgatevékenység), másrészt a projektfeladat megvalósításából.

A projektfeladat az akkreditált vizsgaközpont által – a képzési és kimeneti követelményekre tekintettel – a vizsgázó gyakorlati felkészültségének átfogóbb felmérése céljából meghatározott vizsgatevékenység, amelyet a szakmai vizsgára vagy a szakmai vizsgán kell elkészíteni és szóban az adott szakma folytatásához szükséges ismeretek ellenőrzésére is kiterjedően megvédeni. Projektfeladatként – a képzési és kimeneti követelményeknek megfelelően – gyakorlati vizsgamunka, vizsgaremek vagy vizsgamű, záródolgozat elkészítése vagy egyéb vizsgaprodukció megvalósítása határozható meg (12/2020. kormányrendelet 260. §).

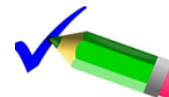
A tanulási eredmények nemcsak az adott szakma követelményeinek pontosabb meghatározását teszik lehetővé, amelyeknek ellenőrzésére szolgál a szakmai vizsga, hanem a tanítási folyamatra, módszerek kiválasztására, értékelési kritériumok és feladatok meghatározására vonatkozóan iránymutatásul is szolgálnak az oktatók és a gyakorlati oktatók számára. A tanulási eredmény alapú szemléletnek a tantermi és tanműhelyi munkára is hatást kell gyakorolnia ahhoz, hogy minőségfejlesztő hatással legyen a szakképzésre, eredményesebbé tegye az oktatók munkáját és a diákok tanulását. Ezért a tanítási stratégiát, a tanítás tartalmát, módszereit, eszközeit, az értékelést a tanulási eredményekből kiindulva kell meghatározni. A tanulási eredmény alapú tanterv esetében a hagyományos tantárgyi rendszer helyett eredményesebb a projekt alapú oktatás, s a vizsgán is projektmunkát kell megvalósítania a tanulónak. Az ilyen jellegű tananyagok egyben más tanítási módszertant is igényelnek, annál is inkább, mivel a szakmai vizsga sikeressége csak ezáltal biztosítható.

Oktatóként érdemes tehát a projektmódszert alaposabban is megismerni, vagy ha már ismeri, elmélyíteni a tudását. Olvassa el az alábbi linken található összefoglalót a projektpedagógiáról!

<http://mek.niif.hu/01800/01817/01817.htm#18>

Válaszoljon az alábbi kérdésekre az olvasmány (és saját tapasztalatai) alapján!

- ⇒ *Milyen tartalmi típusú projekteket alkalmaznak a mai iskolákban a leggyakrabban?*
- ⇒ *Hogyan jelenhetnek meg ezek a szakképzésben?*
- ⇒ *Melyek a projekt tervezésének lépései?*
- ⇒ *Ön szerint kell-e tanulási eredményeket tervezni a projektekhez?*

Ha a projektmódszer felkeltette az érdeklődését, s mélységében is meg akarja ismerni, javasoljuk az alábbi szakirodalmat:

Verók Attila-Vincze Beatrix (2011): A projektmódszer elmélete és gyakorlata Eger, Eszterházy Károly Főiskola

<https://docplayer.hu/2809955-A-projektmodszerelemele-es-gyakorlata-verok-attila-vincze-beatrix.html>

A projektmódszer tehát²:

- ⇒ A tanulók érdeklődésére, az oktatók/gyakorlati oktatók és diákok közös tevékenységére építő módszer, amely a megismerési folyamatot projektek sorozataként szervezi meg.
- ⇒ A projekt egy sajátos tanulási egység, amelynek a középpontjában egy probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása vagy megválaszolása, hanem a lehető legtöbb vonatkozásnak és összefüggésnek a feltárása, amely a való világban az adott problémához organikusan kapcsolódik.
- ⇒ A projekt ilyen értelmezésben nemcsak tanulási technika, pedagógiai módszer, hanem a tanulók nevelésének, személyiségfejlődésének hatékony eszköze is egyúttal.
- ⇒ A hangsúly az ismeretek megszerzésének folyamatán van, s a módszer megkülönböztető jegye a nagyfokú szabadság minden téren. A módszer lényege, hogy a tanulást indirekt módon biztosítja, és a cél mindig konkrét produktum.
- ⇒ A projekt tehát egy olyan sajátos tanulási egység, tanulási technika, amely a megismerés fő forrásává az önálló és csoportos tapasztalást teszi, vagyis a passzív befogadó és feldolgozó magatartás helyett a diáknak lehetősége van saját meglévő képességeinek, viselkedési formáinak kipróbálására, és újak kialakítására. Ennek okán a módszer leginkább hasznosuló eleme, maga a munkafolyamat, a munka konkrét eredményei és végtermékei mellett.

- ⇒ A projektmódszer alkalmazásakor fontos figyelembe venni:
 - ✓ *A projektekben a tanulás komplex, aktív, alkotó, eredményorientált folyamat.*
 - ✓ *A valóságra hasonlító tanítás és tanulás; nem tantárgyat tanítunk, hanem munkafolyamatokat és a szakmai cselekvőképességet fejlesztjük.*
 - ✓ *A tanuló számára biztonságérzetet ad (lehet hibázni is, nincs szankció, megszégyenítés, lehet szabadon kérdezni, új gondolatokat felvetni, a célok, „szabályok” ismertek és egyértelműek stb.)*
 - ✓ *Az oktató, gyakorlati oktató feladata segíteni a tanulót a már meglévő, és a gyakorlati tevékenység közben éppen születő tapasztalatok összekapcsolásában.*
 - ✓ *A munka során a szükséges elméleti ismereteket a tanulók maguk tárják fel, osztják meg egymás között.*
 - ✓ *A tanulók az egyéni képességeik és tehetségük figyelembe vételével alakítják az egyes munkafolyamatok elvégzését.*
 - ✓ *A tanulók a célt ismerik, a cél eléréséhez vezető utat ők tervezik meg (a tanuló tervez, számol, ütemez, feladatokat delegál, erőforrásokról gondolkodik,*

²https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/2013-0002_szakmodszertan_elektrotechnika_elektronika_szakirany/tananyag/JEGYZET-25-2.6._Projekt_modszer_alkalmaz.scorml

szükség esetén újra tervez, megvalósít, kivitelez, értékel, felelősséget vállal stb.)

- ✓ *A tapasztalat csak cselekvésből származhat, a tanuló a saját cselekvéséből tanul.*
- ✓ *Nem alkalmazható zárt tanulásszervezési mód mellett, rendszerint át kell lépni a tanórai kereteket.*
- ✓ *Az oktatási tartalom interdiszciplináris jellegű.*
- ✓ *Nem értékelhető hagyományosan, egyéni és csoporteredmények egyaránt értékelésre kerülnek.*
- ✓ *A tanuló számára sikerélményt biztosít.*
- ✓ *A projektmódszer a differenciálás fontos eszköze lehet.*
- ✓ *A projektmunka során megváltozik az oktató szerepe, és az irányítás helyett az együttműködést segítő, az egyes munkafolyamatokat koordináló és tanácsadói szerepkört tölt be.*

Az oktatási projekt tervezésének lépései:

- ✓ **Témaválasztás (információgyűjtés)**
- ✓ **Cél**
- ✓ **Értékteremtő produktum meghatározása**
- ✓ **Célcsoport (egy szakma azonos évfolyamon tanulói diákjai; egy szakma különböző évfolyamokon tanuló diákjai; több szakma azonos évfolyamon tanuló diákjai; több szakma különböző évfolyamokon tanuló diákjai)**
- ✓ **Fejlesztendő tanulási eredmények (képeség + tudás + attitűd + autonómia)**
- ✓ **A projekt tanulási eredményeinek kapcsolódása a KKK tanulási eredményeihez**
- ✓ **A tanulási eredmények elérését, illetve a produktum megvalósítását biztosító tevékenységek és módszerek**
- ✓ **Ütemezés (Gantt); óraszámok és azok hozzárendelése a PTT tantárgyainak/témaköreinek óraszámához**
- ✓ **Erőforrások (tárgyi, személyi, anyagi)**
- ✓ **Várt eredmények**
- ✓ **Értékelés (produktum, folyamat, tanulói teljesítmény)**

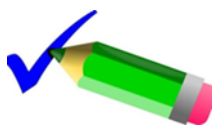

Feladat: A 101 ötlet innovatív tanároknak anyaga segítségével gyűjtsön további, a tanulási eredmények elérését segítő módszereket a saját tartárgya/gyakorlata tanulási eredményeihez! <https://jos.hu/Konyv/0013/index.html>

Az ötletgyűjtést követően keressen a saját tantárgyából/gyakorlatából kiválasztott konkrét tanórához előzőleg, (a3. olvasóleckében) írt tanulási eredmények eléréséhez adekvát tanítás-tanulási módszereket, bemutatva, hogy a megfogalmazott tanulási eredményekhez milyen módszerek lehetnek jók! Természetesen ehhez tovább böngészhet az Interneten is!

Befejezésül a tanultak összefoglalásaként nézze meg az alábbi diasort! Tanulmányozza át alaposan, s írja össze saját maga számára a legfontosabb tanulságokat! <http://www.berkisk.hu/dokumentumtar/projektnyito%20iskola.ppt>

Feladat: Az olvasóleckében tanultak elsajátításának ellenőrzésére válaszoljon az alábbi kérdésekre!

1. Mi a különbség a hagyományos és a konstruktivista pedagógiai szemléletre épülő tanulásszervezés között?
2. Milyen hatékony tanulásszervezési módokat ismer? Melyeket használja a saját oktatói gyakorlatában?
3. Miért kiemelkedően fontos a szakképzésben a projekt módszer? Említsen néhány fontos szempontot a projekt módszer alkalmazásakor az oktató megváltozott szerepkörével kapcsolatban!

Irodalom:

- Knausz Imre: A tanítás mestersége <http://mek.niif.hu/01800/01817/01817.htm#18>
- Falus Katalin – Vajnai Viktória szerk. (2008): Kompetenciafejlesztés projekt módszerrel. Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet <http://ofi.hu/kiadvany/kompetencia-fejleszt-es-projektmodszere>
- Farkas Éva (2017): *Tanulási eredmény alapú tanterv- és tantárgyfejlesztés a felsőoktatásban. Módszertani útmutató.* JGYPK Kiadó, Szeged
- Hunya Márta: Projekt módszer a 21. században https://folyoiratok.oh.gov.hu/sites/default/files/article_attachments/upsz_2009_11_08.pdf
- 101 ötlet innovatív tanároknak <https://jos.hu/Konyv/0013/index.html> ezen belül: https://jos.hu/down/9011/00_Ped.pdf
- Verók Attila-Vincze Beatrix (2011): A projekt módszer elmélete és gyakorlata Eger, Eszterházy Károly Főiskola https://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0005_41_projektmunka_pdf/41_projektmunka.pdf

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.
Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

